

Stichting Wageningen ResearchT.a.v. de heer [redacted]
Postbus 9101
6700 HB Wageningen**Onderwerp**
DSO (2024071800620) Besluit
wijziging ontheffing Wet
natuurbescherming met zaak
nummer 239648**Zaaknummer**
491571**Uw kenmerk****Behandeld door**
[redacted]**Verzonden**

12 NOV 2024

Middelburg, 12 november 2024

Geachte de heer [redacted],

Op 18 juli 2024 hebben wij van u een verzoek ontvangen voor het wijzigen van de eerder verleende ontheffing Wet natuurbescherming (hierna Wnb) aan Stichting Wageningen Research met het zaaknummer 239648. Uw verzoek betreft het wijzigen van de voorschriften 5 en 12.

De ontheffing met zaaknummer 239648 ziet toe op het uitvoeren van wetenschappelijk en ecologisch onderzoek naar beschermde als onbeschermde soorten door Stichting Wageningen Research (hierna: WUR) in de gehele provincie Zeeland voor de periode van 1 januari 2023 tot en met 1 januari 2027.

De verbodsbepalingen worden overtreden door.

- Vogels, reptielen, zoogdieren, amfibieën, vissen en ongewervelden verstoren, vangen of doden;
- Verblijfplaatsen van vogels, reptielen, zoogdieren, amfibieën, vissen en ongewervelden beschadigen of vernielen;
 - Eieren van vogels, reptielen, amfibieën, vissen of ongewervelden vernielen, beschadigen of verzamelen;
- Vogels, reptielen, zoogdieren, amfibieën, vissen en ongewervelden onder zich hebben of vervoeren;
- Beschermde planten opzettelijk te plukken, te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Hierbij wordt gebruik gemaakt van de volgende in de Wnb verboden vangmiddelen: vangkooien, inloopkooien, kastvallen, klapvallen, bal-chatri, fuiken, vangnetten (waaronder mistnetten en schepnetten), vangkraal, boxtrap, vleermuiskasten, haarvallen, heligolandtrap, lichtval, potval, draad met stropje, geluidsdragers, elektrovisapparatuur en verdoovingsgeweer of -pistool.

Aanvraag

In de ontheffing met zaaknummer 239648 zijn voorschriften opgenomen. Nadat de ontheffing is verleend, blijkt dat een aantal van de voorschriften niet kunnen worden uitgevoerd. Het gaat hier specifiek over voorschriften 5 en 12. In voorschrift 5 is de verplichting opgenomen dat medewerkers van de ontheffing houder schriftelijk gemachtigd dienen te worden indien men gebruik wil maken van de ontheffing. In voorschrift 12 zijn eisen opgesteld waar een projectplan aan moet voldoen. Een projectplan dient men voorafgaande aan het uitvoeren van een onderzoek/handeling verplicht op te sturen aan het bevoegd gezag.

De reden voor de aanvraag is dat u de verplichting om eigen medewerkers te machtigen voor het uitvoeren van onderzoek, uit voorschrift 5 wilt verwijderen. U geeft aan dat het vergunningenloket onderdeel is van de Facilities & services. Het daadwerkelijk uitvoeren van onderzoek vindt plaats bij de kenniseenheden (Wageningen Food society research t/m Sociale Sciences Group). Elke kenniseenheid heeft zijn eigen directie en afdelingen. Tussen het afgeven van machtigingen zit een behoorlijke organisatorische afstand tussen de onderzoekers in de praktijk en de afdeling vergunningen. Het voorschrijven van machtigingen levert daardoor een onnodige bureaucratische druk op.

Vervolgens geeft u aan dat het mogelijk moet zijn om onderzoek uit te laten voeren door medewerkers die niet aan het deskundigheidsvoorschrift voldoen maar wel onder toezicht staan van iemand die wel aan deze deskundigheidsvereisten voldoet. De WUR is zowel een onderzoeksinstituut als ook een universiteit. De praktijk is dat student-assistenten worden ingezet voor het uitvoeren van onderzoek. Dit werkt ontlastend voor de onderzoekers en levert een leerzame ervaring op voor de student. De student assistent staat altijd onder begeleiding van een onderzoeker op en/of deskundigheid heeft.

In deze brief maken wij u onze beslissing op uw aanvraag bekend.

OMGEVINGSVERGUNNING FLORA- EN FAUNA-ACTIVITEIT MET ZAAKNUMMER: 491571

Wij besluiten:

- I. De voorschriften 5 en 12 die aan de ontheffing gericht aan Stichting Wageningen Research met zaaknummer 239648 te wijzigen. De volledige tekstuele wijziging is opgenomen in onderdeel 1. Gewijzigde voorschriften.
- II. Dit besluit te verbinden aan de ontheffing met zaaknummer 239648. Het voorliggende besluit moet in samenhang met het besluit van 23 mei 2023 worden gelezen en is hier onlosmakelijk mee verbonden.
- III. De volgende documenten deel uit te laten maken van de ontheffing:
 - a. DSO samenvatting aanvraag, ons kenmerk 1-491571.
 - b. Toelichting wijzigingsverzoek, ons kenmerk 2-491571.

Leest u vooral onderdeel 1 zorgvuldig door, hierin staan de voorschriften die wij aan de vergunning verbinden. Het is belangrijk dat u zich houdt aan deze voorschriften. Doet u dit niet, dan kunnen we de vergunning intrekken of wijzigen. Dit staat in artikelen 18.10 lid 1 en 4 van de Ow. De motivering van dit besluit vindt u in onderdeel 2 'Overwegingen'.

Wilt u tijdens de looptijd van de vergunning iets veranderen aan de uitvoering van uw ingreep? Neem dan altijd contact met ons op voordat u veranderingen doorvoert. Wij helpen u dan inschatten of de gewenste verandering past binnen uw vergunning. U kunt ons bereiken via het e-mailadres natuurbescherming@zeeland.nl. Noem hierbij altijd het zaaknummer.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten van Zeeland,
Namens deze,

mr. [Redacted]
Unitmanager Natuurbescherming

Bijlagen: 1. Relevante wet- en regelgeving;

Noem in uw contact met ons steeds het zaaknummer. Dit staat bovenaan deze brief.

Rechtsmiddelen

Belanghebbenden kunnen schriftelijk bezwaar maken tegen dit besluit bij: Gedeputeerde Staten van Zeeland, t.a.v. de secretaris van de commissie voor bezwaarschriften, Postbus 6001, 4330 LA Middelburg.

In het bezwaarschrift neemt u ten minste op: uw naam en adres, de dagtekening van het bezwaarschrift, tegen welk besluit u bezwaar maakt en waarom. Het bezwaarschrift dient te worden ondertekend. U moet het bezwaarschrift indienen binnen zes weken na de dag waarop dit besluit is bekendgemaakt. Doorgaans is dat de dag na de datum van verzending. Overschrijding van de inzendtermijn kan ertoe leiden dat met uw bezwaren geen rekening wordt gehouden. Als u overweegt bezwaar te maken, kunt u een informatiefolder aanvragen op telefoonnummer 0118-631000. U kunt de informatie ook downloaden via www.zeeland.nl/beleid-en-regelgeving/bezwaar-maken.

Wij wijzen u erop dat het bezwaar niet de werking van het besluit schorst. U kunt een verzoek doen tot het treffen van een voorlopige voorziening. U richt het verzoek aan de voorzieningenrechter van de rechtbank Zeeland-West-Brabant, locatie Breda, team bestuursrecht, Postbus 90006, 4800 PA Breda. Voor de behandeling van het verzoek is griffierecht verschuldigd.

Onderdeel 1. Gewijzigde voorschriften

Voorschrift 5

In opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen dienen schriftelijk gemachtigd te worden om gebruik te maken van deze ontheffing. Deze personen kunnen gebruik maken van de machtiging indien zij voldoen aan de gestelde deskundigheidsvereisten¹. De machtiging vermeldt in ieder geval de volgende gegevens:

- a) volledige naam, adres, woonplaats en geboortedatum van degene aan wie de machtiging is verleend;
- b) soort(en) en eventuele aantallen waarvoor de machtiging geldt;
- c) kwalificaties met betrekking tot deskundigheid op het gebied van beschermde soorten;
- d) de handelingen die mogen worden verricht;
- e) plaats(en) waar de handelingen mogen worden verricht;
- f) periode waarvoor de machtiging geldt;
- g) naam en handtekening ontheffinghouder;
- h) het nummer van de ontheffing die aan de ontheffinghouder is verleend. De ontheffinghouder dient een afschrift van de ontheffing aan de gemachtigde te verstrekken.

Voorschrift 12

Het **projectplan** bevat tenminste:

- a. contactgegevens en kwalificaties van de onderzoeksleider met betrekking tot deskundigheid op het gebied van beschermde soorten
- b. contactgegevens en kwalificaties van deelnemende student-/assistenten aan het project.
- c. de contactgegevens van de opdrachtgever en de betrokken terreinbeheerders;
- d. de onderzoeksdoelstelling en de betrokken soort(groep);
- e. de locatie(s), tijdstippen en periode van het onderzoek;
- f. de onderzoeksmethoden en vangmiddelen;
- g. het aantal onderzoekers;
- h. een effectbeoordeling van de handeling en indien nodig te treffen maatregelen;
- i. een alternatieven afweging met betrekking tot de handeling en de te treffen maatregelen en/of methode;
- j. een beoordeling van de effecten op de staat van instandhouding van de betreffende soort(en);
- k. indien van toepassing een toetsing met beoordeling in het kader van de WOD²

¹ Het bevoegd gezag verstaat onder een deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of

- op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of

- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied) en/of

- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming

² Wet op dieren

Onderdeel 2. OVERWEGINGEN

Stichting Wageningen Research heeft op 18 juli 2024 een verzoek ingediend voor het wijzigen van een reeds verleende ontheffing. Het betreft de ontheffing Wnb verleend op 23 mei 2023 met zaaknummer 239648. Het verzoek betreft een wijziging van de voorschriften 5 en 12.

In voorschrift 5 is de verplichting opgenomen dat medewerkers van de ontheffing houder schriftelijk gemachtigd dienen te worden indien men gebruik wil maken van de ontheffing. Achtergrond van deze verplichting voor deze machtiging is de ruime reikwijdte van de werking van de ontheffing. De verleende ontheffing reguleert wetenschappelijk onderzoek naar veel diersoorten met een ruime inzet aan middelen. Geborgd moet zijn dat degene die het wetenschappelijk onderzoek uitvoert aantoonbaar over voldoende deskundigheid en of ervaring bezit. Vervolgens moet deze deskundigheidsvereiste voor de handhavende instantie (i.c. RUD-Zeeland) direct duidelijk zijn dat hieraan is voldaan. Wij kunnen dus niet volstaan met een identificatie van de werknemerspas van de betreffende medewerker en er op vertrouwen dat de juiste deskundigheid aanwezig is.

Een oplossing is gezocht door aan voorschrift 12 toe te voegen dat contactgegevens en kwalificaties van de onderzoekers en/ of student-/assistenten in het projectplan dient te worden opgenomen. Dit projectplan dient voorafgaande aan het onderzoek te worden toegestuurd aan het bevoegd gezag (geborgd in voorschrift 11). Door het opnemen van deze toevoeging is vooraf controleerbaar of de onderzoekers over de nodige deskundigheid bezitten. Daarnaast is het inzichtelijk welke personen voor het onderzoek worden ingezet. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van het projectplan op de locatie van de onderzoek werkzaamheden aanwezig te zijn en op eerste verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren (geborgd in voorschrift 6). Hierdoor kan de toevoeging dat medewerkers van de ontheffing houder schriftelijk gemachtigd dienen te zijn, worden verwijderd uit voorschrift 5.

Conclusie

Wij zijn van oordeel dat de wijzigingen aan voorschriften 5 en 12 in de ontheffing met zaaknummer 239648 kunnen worden doorgevoerd. Hierdoor blijft geborgd dat deskundigheid van onderzoekers/ student-assistenten die het onderzoek uitvoeren aanwezig is en dat deze vereiste tevens gecontroleerd kan worden.

Bijlage 1 – Van toepassing zijnde artikelen uit stelsel Omgevingswet

Ob = Omgevingsbesluit

Ow = Omgevingswet

Bal = Besluit activiteiten leefomgeving

Bkl = Besluit kwaliteit leefomgeving

Omschrijving	Artikelen	Inhoud artikelen
Bevoegdheid intrekken omgevingsvergunning	Artikel 18.10, eerste en vierde lid Ow	Artikel 18.10 Ow 1. Het bevoegd gezag kan een beschikking geheel of gedeeltelijk intrekken als in strijd met die beschikking of met de voor de activiteit waarvoor de beschikking is gegeven, geldende regels is of wordt gehandeld. 4. Het bevoegd gezag kan een beschikking ook geheel of gedeeltelijk intrekken: a. Als de beschikking is gegeven op basis van een onjuiste of onvolledige opgave van gegevens, in gevallen als bedoeld in artikel 5.37, derde lid: als de activiteit wordt verricht door een ander dan degene aan wie de omgevingsvergunning is verleend.

Stichting Wageningen Research
T.a.v. de heer [REDACTED]
Postbus 9101
6700 HB WAGENINGEN

Onderwerp
Besluit op ontheffingsaanvraag Wet
natuurbescherming voor wetenschappelijk
onderzoek wilde flora en fauna

Zaaknummer Uw kenmerk
239648

Behandeld door [REDACTED]

Verzonden
26 MEI 2023

Middelburg, 25 mei 2023

Geachte heer [REDACTED]

Op 28 november 2022 hebben wij van u een aanvraag ontvangen voor een ontheffing van de verboden als bedoeld in artikelen 3.3 en 3.8 van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb). De aanvraag heeft betrekking op het uitvoeren van wetenschappelijk en ecologisch onderzoek naar beschermde als onbeschermde soorten door Stichting Wageningen Research (hierna: WUR) de gehele provincie Zeeland voor de periode van 1 januari 2023 tot en met 1 januari 2027.

Bij de uitvoering van de onderzoeken kunnen volgens de aanvraag de volgende verboden (zie tabel 1, bij dit besluit) van de Wnb worden overtreden:

- Vogels, reptielen, zoogdieren, amfibieën, vissen en ongewervelden verstoren, vangen of doden;
- Verblijfplaatsen van vogels, reptielen, zoogdieren, amfibieën, vissen en ongewervelden beschadigen of vernielen;
- Eieren van vogels, reptielen, amfibieën, vissen of ongewervelden vernielen, beschadigen of verzamelen;
- Vogels, reptielen, zoogdieren, amfibieën, vissen en ongewervelden onder zich hebben of vervoeren;
- Beschermde planten opzettelijk te plukken, te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Hierbij wordt voor de volgende in de Wnb verboden vangmiddelen (zie tabel 2, bij dit besluit) ontheffing aangevraagd: vangkooien, inloopkooien, kastvallen, klapvallen, bal-chatri, fuiken, vangnetten (waaronder mistnetten en schepnetten), vangkraal, boxtrap, vleermuiskasten, haarvallen, heligolandtrap, lichtval, potval, draad met stropje, geluidsdragers, elektrovis-apparatuur en verdoovingsgeweer of -pistool.

Deze ontheffing is aangevraagd in het belang voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of de daarmee samenhangende teelt of ter bescherming van flora of fauna, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten of in het belang van bescherming van de wilde flora en fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats.

De ontvangst van deze aanvraag is op 23 januari 2023, bevestigd. In deze brief maken wij u onze beslissing op uw aanvraag bekend.

**BESLUIT WET NATUURBESCHERMING ONDERDEEL SOORTENBESCHERMING MET
ZAAKNUMMER: 239648**

Wij besluiten:

1. Aan Stichting Wageningen Research (hierna: WUR) de aangevraagde ontheffing, gelet op de artikelen 3.1 lid 1, 2 en 3 Wnb; artikel 3.2 lid 6 Wnb; artikel 3.5 lid 1, t/m 5 Wnb; artikel 3.6 lid 2 Wnb; artikel 3.10 lid 1 en 2 Wnb en artikel 3.34 lid 1 Wnb, op grond van artikel 3.3 lid 1, 4 en 5 Wnb; artikel 3.4 lid 2 Wnb; artikel 3.8 lid 1 en 5 Wnb en artikel 3.34, lid 3 Wnb, ontheffing te verlenen voor de soorten, de verbodsbepalingen en in het kader van het wettelijk belang zoals weergegeven in tabel 1.

Tabel 1 : soorten, verboden en belangen

Soort (groep)	Verbod Wnb		Belang ²
Als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn: Vogels (Aves)	Artikel 3.1 lid 1	Vangen en doden	A
	Artikel 3.1 lid 2	Nesten, rustplaatsen beschadigen, vernielen of wegnemen	
	Artikel 3.1 lid 3	Eieren rapen of onder zich hebben	
	Artikel 3.2 lid 6	onder zich hebben of vervoeren van delen of producten van vogels anders dan voor verkoop ¹	
Als bedoeld in Bijlage IV HR en Bijlage A Wnb: Zoogdieren (Mammalia)	Artikel 3.5 lid 1	Vangen en doden	B
	Artikel 3.5 lid 2	Opzettelijk verstoren	
	Artikel 3.5 lid 3	Eieren opzettelijk te vernietigen of rapen ³	
	Artikel 3.5 lid 4	Rustplaatsen beschadigen of vernielen	
	Artikel 3.5 lid 5	Opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen	
Reptielen (Reptilia)	Artikel 3.10 lid 1 onder a	Vangen en doden	B en C
	Artikel 3.10 lid 1 onder b	Opzettelijk vernielen van verblijf-/rustplaatsen	
Vissen (Pisces)	Artikel 3.6 lid 2	Het onder zich hebben of vervoeren, anders dan verkoop	B
Amfibieën (Amphibia)			
Ongewervelden (Invertebrata)			
Planten (Plantae)			
Alle inheems voorkomende soorten	Artikel 3.34, lid 1	Gevangen dieren terug uitzetten	A, B en C
Planten (Plantae)	Artikel 3.5 lid 5 Artikel 3.10 lid c	Het opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van planten	B en C

1) Het onder zich hebben van vogels is niet toegestaan. Delen of producten die bestaan uit veren, skelet of prooiresten (incl. aangevreten eierschalen) wel

2) Belang:

A. Artikel 3.3 lid 4b onder 4 en 5 van de Wnb: ter bescherming van flora en fauna (4) en voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt (5).

B. Artikel 3.8 lid 5b onder 1 en 4 van de Wnb: in het belang van de bescherming van wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats (1) en voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten (4).

C. Artikel 3.10 lid 2 van de Wnb: zie belangen 3.8 lid 5b onder 1 en 4 hierboven genoemd onder B

3) verbod opzettelijk eieren vernielen en of rapen: deze handeling wordt niet verleend voor reptielen en amfibieën bij ruimtelijke ingrepen.

2. Aan WUR, de aangevraagde ontheffing gelet op artikel 3.9, lid 1 Wnb en artikel 3.25, lid 1 Wnb voor het doden of vangen van dieren, van de bepaling als bedoeld in artikel 3.24, lid 2 Wnb in samenhang met artikel 3.10, lid 1 Besluit natuurbescherming, op grond van artikel 3.9, lid 2 Wnb en artikel 3.25, lid 4 Wnb ontheffing te verlenen voor zover die betrekking hebben op de middelen en methoden in tabel 2:

Tabel 2 Verboden, Middelen en Methoden

Soort	Verbod 3.4, lid 1	Middel
Vogels (<i>Aves</i>)	Vangen	Fuik, inloophkooi, klapvallen, klapnetten, bal-chatri
Soort	Verbod 3.9 lid 1	Middel
Grondgebonden zoogdieren (<i>Mammalia</i>)	Vangen	Inloophvallen, kastvallen, vangnetten, vangkraal, haarvallen, verdovingsgeweer/-pistool
Vleermuizen (<i>Chiroptera</i>)	vangen	Mistnetten, harpval, heligolandtrap boxtrap, vleermuiskasten
Vissen (<i>Pisces</i>)	vangen	Vangnetten, vangstvallen, schepnet, fuiken, lichtval, elektrovis-apparatuur
Amfibieën (<i>Amphibia</i>)	Vangen	Schepnet, vangemmer, fuiken
Reptielen (<i>Reptilia</i>)	vangen	Potval/vangemmer, draad met stropje
Ongewervelden (<i>Invertebrata</i>)	vangen	Schepnet, sleepnet, potval, fuiken, piramide-/malaiseval, lichtval
Soort	Verbod 3.24, lid 2	Middel
Alle soorten	Bezit middel buiten gebouwen	Alle genoemde middelen in deze tabel

3. De ontheffing te weigeren voor middelen en methoden voor zover die betrekking hebben op de volgende soorten zoals weergegeven in tabel 3:

Tabel 3 Soort, verbod en middel en methode

Soort	Verbod 3.4, lid 1	Middel
Vogels (<i>Aves</i>)	Vangen	Mistnetten en strikken
Soort	Verbod 3.9 lid 1	Methode
Reptielen en Amfibieën (<i>Reptilia</i>) (<i>Amphibia</i>)	Eieren opzettelijk te vernielen of te rapen	Bij onderzoek in verband met ruimtelijke ingrepen

4. De ontheffing te verlenen op grond van artikel 3.26 lid 3 Wnb voor de verbodsbepaling van artikel 3.26 lid 1 Wnb voor het vangen van grondgebonden zoogdieren met behulp van een verdovingsgeweer/-pistool.
5. Dat de ontheffing geldig is voor de periode vanaf de dag na de verzenddatum van dit besluit tot 1 januari 2027 in de gehele provincie Zeeland.
6. De voorschriften in onderdeel 1 op grond van artikel 5.3 Wnb te verbinden aan deze ontheffing.
7. De volgende documenten deel uit te laten maken van de ontheffing:
 - a. Aanvraagformulier:
 - basismodule van 28 november 2022;
 - module 2A Soortenbescherming Wnb: Ruimtelijke ingrepen van 28 november 2022.
 - b. Bijlagen bij de aanvraag zoals aangeleverd op 28 november 2022:
 - projectbeschrijving: Aanvraag ontheffing Wnb WUR 2020+, augustus 2020;
 - memo: Antwoord eerdere vragen;
 - uittreksel Kamer van koophandel;
 - ontheffing Wnb door provincie Gelderland.
 - c. Bijlagen bij de aanvraag zoals aangeleverd:
 - e-mail met zienswijze van vergunningenloket WUR, d.d. 11 april 2023;
 - e-mail met aanvullende informatie met betrekking tot extra vangmiddelen d.d. 9 mei 2023.

Leest u vooral onderdeel 1 zorgvuldig door, hierin staan de voorschriften die wij aan de ontheffing verbinden. Zorgvuldig nakomen van deze voorschriften voorkomt dat we de ontheffing op grond van artikel 5.4 lid 1 Wnb voortijdig intrekken of wijzigen. De motivering van dit besluit vindt u in onderdeel 2 'Overwegingen'.

De ontheffing is gebaseerd op de aanvraag inclusief alle bijgevoegde stukken. De eventuele negatieve effecten op beschermde soorten zijn alleen beoordeeld als gevolg van de ingreep zoals die in de aanvraag beschreven zijn. De ingreep moet dan ook worden uitgevoerd conform de aanvraag.

Misschien wilt of moet u tijdens de looptijd van de ontheffing iets veranderen aan de uitvoering van de werkzaamheden. Dat is mogelijk, op voorwaarde dat de verandering geen schade toebrengt aan beschermde soorten. Neem altijd van tevoren contact met ons op als u iets aan de uitvoering van de werkzaamheden wilt veranderen. Het kan namelijk zijn dat u dan een aangepaste ontheffing nodig heeft. U kunt ons bereiken via het e-mailadres natuurbeschermingswet@zeeland.nl, vermeld hierbij altijd het zaaknummer van de ontheffing.

Zienswijze

Op 31 maart 2023 hebben wij u een e-mail toegezonden waarin wij ons voornemen kenbaar hebben gemaakt om de ontheffingsaanvraag gedeeltelijk te weigeren. Deze email bevatte als bijlage een conceptbeschikking. U heeft gebruik gemaakt van de mogelijkheid om in reactie op dit voornemen een zienswijze in te dienen. Op 11 april 2023 hebben wij uw zienswijze ontvangen. In paragraaf C bij deze brief gaan wij in op uw zienswijze.

Uw zienswijze heeft, met uitzondering van de gedeeltelijke aanpassingen in voorschrift 41 en tabel 2, niet geleid tot een ander oordeel.

Controleer of overige regelgeving van toepassing is

Bij de beoordeling van onderhavige aanvraag zijn andere aspecten dan gerelateerd aan de Wnb, hoofdstuk 3 Soortenbescherming en de daarbij behorende regelgeving niet betrokken. Mogelijk zijn er voor de ingreep waarop de aanvraag betrekking heeft nog andere bepalingen van de Wnb van toepassing. Wij wijzen u er wellicht ten overvloede op dat het kan zijn dat voor het uitvoeren van de ingreep alsnog een vergunning en/of ontheffing en/of melding op grond van andere hoofdstukken van de Wnb, of op grond van andere wet- en regelgeving vereist kan zijn. Daarnaast moet u altijd voldoen aan de zorgplicht uit artikel 1.11 van de Wnb. Dat betekent dat u moet voorkomen dat uw handelingen schade aanrichten aan planten en dieren en hun leefomgeving.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten,
namens dezen,

dhr. mr.
Unitmanager Natuurbescherming

Bijlagen:

- 1 aanvullingen WUR op bestaande protocollen
- 2- Richtlijn vleermuizen vangen

Kopie aan: RUD Zeeland, groenewetten@rud-zeeland.nl

Rechtsmiddelen

Belanghebbenden kunnen schriftelijk bezwaar maken tegen dit besluit bij: Gedeputeerde Staten van Zeeland, t.a.v. de secretaris van de commissie voor bezwaarschriften, Postbus 6001, 4330 LA Middelburg. In het bezwaarschrift neemt u ten minste op uw naam en adres, de dagtekening van het bezwaarschrift, tegen welk besluit u bezwaar maakt en waarom. Het bezwaarschrift dient te worden ondertekend. U moet het bezwaarschrift indienen binnen zes weken na de dag waarop dit besluit is bekendgemaakt. Doorgaans is dat de dag na de datum van verzending. Overschrijding van de inzendtermijn kan ertoe leiden dat met uw bezwaren geen rekening wordt gehouden. Als u overweegt bezwaar te maken, kunt u een informatiefolder aanvragen op telefoonnummer 0118-631000. U kunt de informatie ook downloaden via www.zeeland.nl/beleid-en-regelgeving/bezwaar-maken. Wij wijzen u erop dat het bezwaar niet de werking van het besluit schorst. U kunt een verzoek doen tot het treffen van een voorlopige voorziening. U richt het verzoek aan de voorzieningenrechter van de rechtbank Zeeland-West-Brabant, locatie Breda, team bestuursrecht, Postbus 90006, 4800 PA Breda. Voor de behandeling van het verzoek is griffierecht verschuldigd.

1. VOORSCHRIFTEN

Algemene voorschriften

1. De handelingen mogen uitsluitend worden verricht voor wetenschappelijk onderzoek en onderwijs.
2. De ontheffing geldt uitsluitend voor soorten, verboden en belangen zoals weergegeven in tabel 1 en voor het gebruik van de middelen en methoden zoals weergegeven in tabel 2. Dit besluit is enkel van toepassing op alle nationaal en Europees beschermde soorten.
3. De onderzoeksmethoden en bijbehorende handelingen voor de soortgroepen en verboden genoemd in tabel 1 en de middelen genoemd in tabel 2 worden, voor zover niet in strijd met de voorschriften uit deze ontheffing, uitgevoerd conform Hoofdstuk 2 en bijlage 1 van het projectplan "Aanvraag Wnb ontheffing WUR 2020+", en de daarin genoemde gangbare (en meest recente) onderzoeksprotocollen van het Netwerk Groene Bureaus. De vangmiddelen en vangmethoden per soortgroep, uit bijlage 1 van het projectplan, zijn te vinden in bijlage 1 bij dit besluit.
4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder blijft daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
5. Medewerkers van de ontheffinghouder of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen dienen schriftelijk gemachtigd te worden om gebruik te maken van deze ontheffing. Deze personen kunnen gebruik maken van de machtiging indien zij voldoen aan de gestelde deskundigheidsvereisten¹. De machtiging vermeldt in ieder geval de volgende gegevens:
 - a) volledige naam, adres, woonplaats en geboortedatum van degene aan wie de machtiging is verleend;
 - b) soort(en) en eventuele aantallen waarvoor de machtiging geldt;
 - c) kwalificaties met betrekking tot deskundigheid op het gebied van beschermde soorten;
 - d) de handelingen die mogen worden verricht;
 - e) plaats(en) waar de handelingen mogen worden verricht;
 - f) periode waarvoor de machtiging geldt;
 - g) naam en handtekening ontheffinghouder;
 - h) het nummer van de ontheffing die aan de ontheffinghouder is verleend.De ontheffinghouder dient een afschrift van de ontheffing aan de gemachtigde te verstrekken.
6. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing, van de machtiging als bedoeld in voorschrift 5 en van het projectplan als bedoeld in voorschrift 12, op de locatie van de onderzoekswerkzaamheden aanwezig te zijn en op eerste verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren. De genoemde ontheffing, machtiging en projectplan mogen, langs elektronische weg, leesbaar worden getoond.

¹ Het bevoegd gezag verstaat onder een deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied) en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

7. De in voorschrift 4 genoemde (rechts)personen zijn op de hoogte van de inhoud en het doel van deze ontheffing en de daaraan verbonden voorschriften, zodanig dat zij daar ook invulling en uitvoering aan kunnen geven.
8. De ontheffinghouder dient direct telefonisch of per e-mail contact op te nemen, indien met de handelingen verbodsbepalingen worden overtreden waarvoor op dat moment geen ontheffing is verleend. Dit kan het geval zijn als er onverwachtse negatieve effecten optreden op andere soorten, dan waarvoor vooraf via het projectplan melding is gedaan (zie voorschriften 12 en 13).
9. Indien onverhoopt andere soorten dan waarvoor het onderzoek is opgezet gevangen worden, dienen deze zo snel mogelijk op de vangplek weer te worden losgelaten.
10. Uitzetten met als doel herintroductie of repopulatie van soorten is geen onderdeel van deze ontheffing.

Meldingsplicht en projectplan

11. Alle onderzoeken of handelingen waarvoor aanspraak op deze ontheffing wordt gemaakt, dienen **minimaal 3 weken voor aanvang** daarvan gemeld te worden aan het bevoegd gezag via de email: natuurbeschermingswet@zeeland.nl en aan de RUD-zeeland via email: handhaving.groen@rud-zeeland.nl o.v.v. het daarbij vernoemde zaaknummer van de ontheffing. Bij deze melding dient een **projectplan** voor het onderzoek en/of de handeling meegestuurd te worden.
12. Het **projectplan** bevat tenminste:
 - a. de contactgegevens van de onderzoeksleider, de opdrachtgever en de betrokken terreinbeheerders;
 - b. de onderzoeksdoelstelling en de betrokken soort(groep);
 - c. de locatie(s), tijdstippen en periode van het onderzoek;
 - d. de onderzoeksmethoden en vangmiddelen;
 - e. het aantal onderzoekers;
 - f. een effectbeoordeling van de handeling en indien nodig te treffen maatregelen;
 - g. een alternatieven afweging met betrekking tot de handeling en de te treffen maatregelen en/of methode;
 - h. een beoordeling van de effecten op de staat van instandhouding van de betreffende soort(en);
 - i. indien van toepassing een toetsing met beoordeling in het kader van de WOD².
13. Als binnen 3 weken na een melding, met ontvangstbevestiging, geen reactie volgt, kan het onderzoek, zoals aangemeld, doorgang vinden. Binnen deze termijn van 3 weken staat het bevoegd gezag vrij deze termijn nog eenmaal met maximaal 5 weken te verlengen. Het bevoegd gezag kan binnen deze periode om aanvullingen, aanpassingen of een startgesprek vragen. Binnen de maximale termijn van 8 weken na de melding kunnen gedeputeerde staten (hierna GS) besluiten om, aanvullend op de voorschriften van deze ontheffing, voor de uitvoering van dat gemelde onderzoek, specifieke op dat gemelde onderzoek toegesneden voorschriften op te leggen of het onderzoek af te keuren.
14. Bij het doden of aan de natuur onttrekken van beschermde soorten, zoals bedoeld in artikel 3.1 lid 1, 3.5 lid 1 en 3.10 lid 1a van de Wnb, voor bijvoorbeeld ecotoxicologisch of zoönose gerelateerd onderzoek, dient het projectplan zoals genoemd in het voorschrift 12, op de volgende punten te worden aangevuld:
 - a. de methoden en middelen die ingezet zullen worden voor het doden, waaronder een alternatievenafweging;
 - b. onderbouwing waarom doden noodzakelijk is voor het onderzoek;
 - c. in het geval van levend onttrekken; wijze van transport en periode van huisvesting.

² Wet op dierproeven

15. De methoden en middelen die ingezet zullen worden voor doden en zijn beschreven in het projectplan, zoals genoemd in voorschrift 12 en 14 zijn voor het specifieke project in het kader van de WOD getoetst en goedgekeurd door de IvD³ en in overeenstemming met de richtlijnen en voorschriften van de projectvergunning van de CCD⁴.
16. Anders dan genoemd in artikel 3.9, lid 7 en 9 van het Besluit natuurbescherming mogen middelen en methoden die alleen mogen worden ingezet voor vogels in nood, ook worden ingezet voor het doden in het kader van onderzoek, mits vallend onder het bepaalde in voorschrift 14 en uitsluitend ingeval redelijkerwijs geen alternatief middel voorhanden is met minder mogelijke nadelige gevolgen voor het welzijn van het desbetreffende dier.
17. Een dier wordt slechts geëuthanaseerd door een gediplomeerd dierenarts, ofwel een onderzoeker met minimaal een PhD student- of postdoc functie in de aanwezigheid van een gediplomeerd dierenarts.
18. De ontheffinghouder dient een overzicht van de onderzoeken die zijn uitgevoerd, voor 1 februari van het opvolgend jaar van de onderzoeken te verzenden aan de RUD-Zeeland op het e-mailadres: handhaving.groen@rud-zeeland.nl, onder vermelding van het zaaknummer van de ontheffing. De ontheffinghouder geeft daarbij in het algemeen aan wat de effecten en de mate van ongerief van de werkwijze in de praktijk zijn. Middels een (soorten)administratie moet onder andere duidelijk worden:
 - a. locatie van het onderzoek;
 - b. naam van de onderzoeker(s);
 - c. datum onderzoek;
 - d. weersomstandigheden;
 - e. soorten en aantallen die gevangen zijn en aantallen waarbij een andere handeling heeft plaatsgevonden;
 - f. een korte beschrijving van het onderzoek;
 - g. de resultaten van het onderzoeksproject in relatie tot de staat van instandhouding van de betreffende soort;
 - h. een beschrijving van de impact van het onderzoek op de betreffende soorten.

Specifieke voorschriften

19. Het uitzetten van gevangen soorten dient zoveel mogelijk te gebeuren op de oorspronkelijke vangplek. Indien dat niet mogelijk is, dient de gevangen soort te worden uitgezet in een voor de betreffende soort geschikt ander leefgebied.
20. De inzet van levende dieren als lokaas is niet toegestaan.
21. De tijdens het uitvoeren van onderzoek gevangen soorten, inclusief waargenomen of gevangen (invasieve) exoten dienen ingevoerd te worden in het invoerportaal of NDFF, telmee.nl, waarneming.nl.

Vogels:

22. Het vangen van vogels met klapnet, klapval of bal-chatri dient te gebeuren door, of onder toezicht van, een veldonderzoeker met aantoonbare ervaring in het hanteren van vogels, zoals een ringmachtiging van het Vogeltrekstation, of vergelijkbare veldervaring.
23. Het afspelen van lokgeluiden op geluidsdragers voor de effectiviteit van het onderzoek is toegestaan.

³ Instantie voor dierenwelzijn

⁴ Centrale commissie dierproeven

24. Klapnetten en kastvallen opgezet voor vogels dienen minimaal een keer per 45 minuten te worden gecontroleerd, of voorzien te zijn van een vangalarm. Bij slecht weer (aanhoudende regen, dichte mist, wind > 5 Bft.) of vangen in de volle zon, dient de controle van de kastvallen en klapnetten zonder alarm, minimaal elke 20 minuten te gebeuren.
25. Het gebruik van de bal-chatrī dient continue en onder direct toezicht te staan van een ervaren veldmedewerker. De Ball-chatrī mag alleen worden ingezet bij droog weer en bij daglicht. De inzet is niet toegestaan in het broedseizoen (van 16 maart tot 15 juli). Indien de bal-chatrī vangklaar is opgesteld dient deze minimaal elk half uur gecontroleerd te worden. De inzet van levende lokdieren is niet toegestaan. Gevangen dieren dienen direct opgehaald te worden.
26. In totaal mogen de vogels niet langer dan 1 uur in gevangenschap verkeren, tenzij dit noodzakelijk is voor het onderzoek. In dat geval dient dit vooraf afgestemd te zijn bij de melding van het onderzoek, geborgd in voorschrift 12 van dit besluit.
27. Indien in het kader van het onderzoek, handelingen in de broedperiode van de betreffende vogel nodig zijn, dient bij het vangen en hanteren van de volwassen vogels rekening gehouden te worden met de mogelijke aanwezigheid van broedsels of te voeren jongen en dient de vangtijd zo kort mogelijk gehouden te worden. Om te voorkomen dat nestblijvers die op uitvliegen staan door de handelingen te vroeg uitvliegen, dienen deze zoveel mogelijk gehanteerd te worden rondom de tijd dat de slagpennen uit de bloedspoelen te voorschijn beginnen te komen.
28. Voor chemisch of genetisch onderzoek bij eieren van vogels dienen in eerste instantie; niet-uitgekomen eieren (eieren waarvan bij complete legsels werd vastgesteld dat deze geen levend embryo bevatten of niet bevrucht zijn geweest) of eierschalen, te worden gebruikt. Als het in het kader van het onderzoek noodzakelijk is verse eieren te gebruiken, worden deze zo vroeg mogelijk in de legperiode van de soort verzameld, zodat de vogels nog vervangende eieren kunnen produceren; maximaal 25% van het legsel, of bij soorten met legsels minder dan 4; maximaal 1 ei. Indien een legsel uit slechts 1 ei bestaat mag deze niet worden geraapt.

Vleermuizen

29. Het vangen van vleermuizen met mistnetten, harpval of heligolandtrap dient te gebeuren door, of onder toezicht van, een veldonderzoeker met aantoonbare ervaring in het hanteren van vleermuizen, zoals een gecertificeerd zelfstandig vanger die geregistreerd is in het vleermuisvangstelsysteem (vleermuizenvangen.nl) of vergelijkbare veldervaring.
30. Het vangen en hanteren van vleermuizen mag niet gebeuren in de kwetsbare winterperiode (niet van 1 november tot 1 april).
31. Het afspelen van lokgeluiden op geluidsdragers voor de effectiviteit van het vangen of in het kader van het onderzoek, is toegestaan.
32. Bij het vangen van vleermuizen dient gewerkt te worden conform de richtlijnen van het vangen en hanteren van vleermuizen van vleermuizenvangen.nl (versie 27 januari 2009) zoals weergegeven in bijlage 2 van deze ontheffing.

Grondgebonden zoogdieren

33. Het inzetten van een verdovingsgeweer of -pistool bij het vangen van zoogdieren dient te worden uitgevoerd door een gediplomeerd dierenarts met een vergunning voor de daarbij ingezette middelen.
34. Voor het dragen van een geweer van de categorie IV, waaronder een verdovingsgeweer/-pistool valt, is een draagverlof WM14 nodig en zijn de in het draagverlof genoemde voorschriften en beperkingen van toepassing.

35. Onderzoek naar wolf of goudjakhals dient tevens gemeld te worden bij het wolvenmeldpunt van BIJ12.
36. De inloopvallen (life-traps) en kastvallen voor grondgebonden zoogdieren dienen met intervallen van maximaal 3 uur gecontroleerd te worden. Bij de inloopvallen voor kleine knaagdieren en spitsmuizen dient voldoende droog hooi, fruit of groente (voor vocht) en voedsel voor insecteneters aanwezig te zijn. Kastvallen, inloopvallen of vangkooien kunnen ook van een valzender met alarmfunctie voorzien zijn, mits de onderzoeker binnen 3 uur ter plaatse kan zijn.
- Amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden*
37. Het rapen van eieren van reptielen en amfibieën in het kader van ruimtelijke ingrepen valt niet onder de reikwijdte van deze ontheffing.
38. Bij eieren van beschermde vissen, reptielen, amfibieën of ongewervelden wordt maximaal 5% van het in het biotoop aanwezige legsel verzameld.
39. Het doden van beschermde ongewervelden als gevolg van (niet te voorkomen) bijvangst is toegestaan.
40. Vangemmers en potvallen voor het vangen van reptielen en amfibieën worden tweemaal daags gecontroleerd, bij warm droog weer viermaal per dag. Emmers worden voorzien van een laagje water om uitdroging te voorkomen en een drijvend vlotje om verdrinking van juvenielen te voorkomen. Voor onbedoelde bijvangsten worden stokjes in de emmer of potval geplaatst, zodat kleine zoogdieren kunnen ontsnappen. De vallen worden voorzien van een afdakje om predatie te voorkomen.
41. Fuiken dienen voorzien te zijn van een "keerwant" of "stop-grid" om otters, bevers, vogels, ratten en grotere vissen buiten de fuiken te houden. Uitzondering van het gebruik van een keerwant of stop-grid in fuiken wordt gemaakt indien het onderzoeksdoel de bemonstering van de gehele vispopulatie betreft, waarbij grote vissoorten voorzien zijn.
42. Om verspreiding van ziekten te voorkomen dient het hygiëneprotocol voor veldwerk van RAVON (april 2020) opgevolgd te worden.

Planten

43. Bij het verzamelen van hele planten die vallen onder artikel 3.5 lid 5 en onder artikel 3.10 lid 1 c van de Wnb wordt maximaal 5% van de aanwezige deelpopulatie verzameld en alleen als die ter plaats uit minimaal 20 exemplaren bestaat.

2. OVERWEGINGEN

A. Weergave van de feiten

A1. Ontheffingsaanvraag

Op 28 november 2022 hebben wij van u een aanvraag ontvangen voor een ontheffing als bedoeld in artikel 3.3 Wnb en artikel 3.8 van de Wnb ontvangen. De aanvraag heeft betrekking op het uitvoeren van wetenschappelijk en ecologisch onderzoek naar wilde flora en fauna door WUR in de gehele provincie Zeeland. Deze onderzoeken vinden plaats op projectbasis in het kader van onder andere vragen rond natuurwetgeving, beleidsontwikkeling, beleidsevaluatie, verkeersveiligheid, volksgezondheid, landbouwschade, wildbeheer, natuurbeheer of besmettelijke dierziekten. Voor deze onderzoeken worden zowel beschermde als onbeschermde soorten bestudeerd.

Bij het uitvoeren van deze onderzoeken op projectbasis kunnen:

- Vogels, zoogdieren, reptielen, amfibieën, vissen of ongewervelden verstoord, gevangen en in uitzonderlijke gevallen gedood worden;
- Planten opzettelijk geplukt, afgesneden of verzameld worden;
- Voortplantings- of rustplaatsen van vogels, zoogdieren, reptielen, amfibieën, vissen of ongewervelden vernield of beschadigd worden;

- Alle in Nederland voorkomende fauna vervoerd of onder zich gehouden worden;
- Eieren van vogels, vissen, reptielen amfibieën of ongewervelden weggenomen of vernield worden.

De ontheffing wordt aangevraagd voor de volgende wettelijke belangen:

- Voor vogels die vallen onder de Vogelrichtlijn: in het belang voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of de daarmee samenhangende teelt of ter bescherming van flora of fauna;
- Voor soorten (amfibieën, reptielen, zoogdieren, vissen, ongewervelden en planten) die vallen onder bijlage IV Habitatrichtlijn, Bijlage II van het verdrag van Bern of Bijlage I verdrag van Bonn en bijlage A Wnb (artikel 3.10 Wnb en 3.11 Wnb): voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten of in het belang van bescherming van de wilde flora en fauna of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats.

Om onderzoeksvragen te beantwoorden is vaak al voldoende informatie beschikbaar in databanken of wetenschappelijke literatuur. In specifieke gevallen is aanvullend onderzoek noodzakelijk waarbij handelingen of ingrepen nodig zijn en waarvoor een ontheffing van de Wnb noodzakelijk is vanwege de impact op beschermde soorten:

- Onderzoek dat is gericht op het vaststellen van het terreingebruik van dieren in ruimte en tijd, bijvoorbeeld in relatie tot specifieke vragen vanuit het wildbeheer, natuurbeheer of volksgezondheid (risico's dierziekten/zoönosen), waarbij onderzoekstechnieken als vangen, verdoven, merken en/of telemetrie nodig zijn.
- Onderzoek dat is gericht op het vaststellen van genetische uitwisseling of genetische verschraving van kleine populaties, of verspreiding van ziekten tussen populaties, waarbij onderzoekstechnieken als vangen en het nemen van DNA-monsters, bloedmonsters, weefselmonsters, speekselmonsters e.d. nodig zijn. Dit kan ook voor flora worden toegepast.
- Onderzoek dat is gericht op het verkrijgen van inzicht in maatschappelijke risico's, zoals het vangen, verdoven en aanbrengen van een zender bij plotseling in Nederland opduikende grote carnivoren (wolf, goudjakhals).
- Onderzoek dat is gericht op het evalueren van concrete maatregelen die zijn genomen om diersoorten te beschermen, zoals de aanleg van faunamaatregelen bij verkeerswegen, voor zover onderzoekstechnieken als merken en telemetrie nodig zijn.

Met deze onderzoeken en methoden kan ecologische kennis worden verkregen over habitatgebruik, mobiliteit, genetische fitness van populaties, interspecifieke en intraspecifieke interacties zoals effecten van begrazing op aanwezige flora en fauna. Aldus verkregen onderzoeksresultaten vormen de basis voor uw wetenschappelijk adviezen aan beleidsmakers, terreinbeheerders en andere stakeholders

De ingreep wordt uitgebreider beschreven in het projectplan "Aanvraag Wnb ontheffing WUR 2020+". Hierin is nader beschreven wat de te verwachten effecten zijn per soortgroep in relatie tot de verboden Wnb en onderzoekshandelingen.

De aanvraag is geregistreerd onder zaaknummer 239648. Er zijn geen aanvullende gegevens gevraagd.

A2. Noodzaak voor ontheffing

Uw ontheffingsaanvraag betreft een aanvraag in het kader van artikel 3.1 lid 1, 2 en 3 Wnb, artikel 3.2 lid 6 Wnb, artikel 3.5 lid 1, 2 en 4 Wnb, artikel 3.6 lid 2 Wnb, artikel 3.8 lid 1 en 5 Wnb; artikel 3.9 lid 1 Wnb, artikel 3.10 lid 1 Wnb, artikel 3.24 lid 2 Wnb en artikel 3.34 lid 1 Wnb ingediend,

Gedeputeerde staten verlenen alleen een ontheffing als aan de genoemde voorwaarden in artikel 3.3 lid 1, 4 en 5 Wnb, artikel 3.4 lid 2 Wnb, artikel 3.8 lid 1 en 5 Wnb, en 3.34 lid 3 Wnb in samenhang met artikel 3.10 lid 2 Wnb genoemde voorwaarden is voldaan.

Voor antwoord op de vraag of op grond van de Wnb een ontheffing verleend kan worden, wordt gekeken of voldaan is aan de eisen zoals deze in de wet zijn gesteld:

1. Voor vogels als bedoeld in de Vogelrichtlijn betreft dit artikel 3.3 lid 4 Wnb wanneer het een ontheffing betreft van verboden als bedoeld in artikel 3.1 of artikel 3.4 Wnb
2. Voor soorten van bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn (HR) en bijlage I en II bij het Verdrag van Bonn en Bern met uitzondering van vogels betreft dit artikel 3.8 lid 5 Wnb wanneer het een ontheffing betreft van verboden als bedoeld in artikel 3.5 Wnb.
3. Voor soorten van de Bijlage, onderdeel A en B bij de Wnb betreft dit artikel 3.8 lid 5 Wnb met aanvulling van artikel 3.10 lid 2 Wnb, wanneer het een ontheffing betreft van verboden als bedoeld in artikel 3.10 lid 1 Wnb

GS verlenen alleen een ontheffing als bedoeld in artikel 3.3 lid 4 Wnb, artikel 3.8 Wnb en 3.10 lid 2 Wnb wanneer voldaan is aan de bij wet voorgeschreven voorwaarden:

Voor een ontheffing als bedoeld in artikel 3.3 lid 4 Wnb (vogels) betreft dit:

1. Er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
2. Zij is nodig:
 - in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
 - in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
 - ter voorkoming van schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
 - ter bescherming van flora en fauna;
 - voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten of daarmee samenhangende teelt;
 - om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan;
3. De maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort.

Voor een ontheffing als bedoeld in artikel 3.8 lid 5 Wnb (Habitatrichtlijnsoorten, soorten van bijlagen Bonn en Bern) betreft dit:

1. Er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
2. Zij is nodig:
 - in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
 - ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
 - in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
 - voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
 - om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing

of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben;

3. Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Voor een ontheffing als bedoeld in artikel 3.10 lid 2 Wnb (overige nationaal beschermde soorten) betreft dit:

1. Er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
2. Zij is nodig:
 - in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
 - ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
 - in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
 - voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
 - om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben;
- In het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden of van kleinschalige bouwactiviteiten, met inbegrip van het daaropvolgende gebruik van het gebied of het gebouwde;
- ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
- ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
- ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied;
- in het algemeen belang, of
- bestendig gebruik.
3. Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Naast de bij wet voorgeschreven voorwaarden mag de ingreep niet in strijd zijn met het provinciaal beleid.

Op grond van het bepaalde in artikel 3.25, eerste lid, van de Wnb, moeten in een ontheffing expliciet de middelen worden aangewezen die voor het vangen van dieren mogen worden gebruikt. Op grond van artikel 3.25, vierde lid, onder a, van de Wnb kunnen wij ontheffing verlenen van het genoemde verbod.

Op grond van artikel 3.9, eerste lid, aanhef en onder a, van de Wnb is het verboden om gebruik te maken van vangmiddelen die qua werking en gebruik niet-selectief zijn. Op grond

van artikel 3.9, tweede lid, kunnen wij ontheffing verlenen van het genoemde verbod. Hierop is artikel 3.8, vijfde lid, van de Wnb van overeenkomstige toepassing

Op grond van artikel 3.24, tweede lid, van de Wnb in samenhang met artikel 3.10 van het Besluit natuurbescherming (hierna: Bnb) is het verboden zich buiten gebouwen te bevinden met bij algemene maatregel van bestuur aangewezen middelen die geschikt zijn voor het doden of vangen van dieren, of met materialen ter onmiddellijke vervaardiging van die middelen, indien redelijkerwijs moet worden aangenomen dat die middelen of materialen zullen (kunnen) worden gebruikt voor het doden of vangen van dieren

GS verlenen voor de ingreep alleen een ontheffing, wanneer uit het aanvraagformulier en de daarbij behorende stukken de zekerheid is verkregen dat de ingreep voldoet aan de voorwaarden waarop een ontheffing kan worden verleend.

Naar ons oordeel bevat uw ontheffingsaanvraag en de daarbij gevoegde stukken, op detail aangevuld met kennis en expertise die binnen de Provincie Zeeland beschikbaar is, de benodigde objectieve informatie om de voorgenomen ingreep te kunnen beoordelen.

A3. Bevoegd gezag

GS van de provincie waarin de aangevraagde handeling plaatsvindt, zijn op grond van artikel 1.3 lid 1 Wnb het bevoegde gezag om op de ontheffingsaanvraag te besluiten. Voor zover de handelingen plaatsvinden binnen de grenzen van de provincie Zeeland is GS van Zeeland bevoegd om op uw aanvraag een besluit te nemen. Daarnaast hebben de aangevraagde handelingen nadelige gevolgen voor vogels, dieren of planten van soorten die zich bevinden in een andere provincie, waardoor instemming van GS van andere provincies aan de orde is bij dit besluit. Op 7 september 2021 is een ontheffing voor dezelfde verbodsbepalingen door provincie Gelderland aan u verleend, met kenmerk 2020-003274. De provincies Drenthe, Flevoland, Friesland, Groningen, Noord-Brabant en Utrecht hebben ingestemd met de deze ontheffing.

A4. Procedure

De ontheffingenprocedure is uitgevoerd in overeenstemming met artikel 5.1 Wnb. Op uw aanvraag is de reguliere procedure uit hoofdstuk 4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing.

Van het besluit tot het verlenen van een ontheffing zal mededeling worden gedaan op de website van de provincie Zeeland:

- <https://www.zeeland.nl/publicaties-en-bekendmakingen/wet-natuurbescherming-overzicht-reguliere-besluiten>

Tegen dit besluit staat bezwaar open zoals onder "Rechtsmiddelen" is aangegeven.

B. Toetsing

B1. Toetsingskader

Voor iedere ingreep die niet is vrijgesteld van de noodzaak voor ontheffing, moet het bevoegd gezag beoordelen of ontheffing kan worden verleend. Uw ontheffingsaanvraag betreft een aanvraag in het kader van artikel 3.1 lid 1, 2 en 3 Wnb, artikel 3.2 lid 6 Wnb, artikel 3.5 lid 1, 2 en 4 Wnb, artikel 3.6 lid 2 Wnb, artikel 3.8 lid 1 en 5 Wnb; artikel 3.9 lid 1 Wnb, artikel 3.10 lid 1 Wnb, artikel 3.24 lid 2 Wnb en artikel 3.34 lid 1 Wnb.

GS verlenen alleen een ontheffing als aan de genoemde voorwaarden in artikel 3.3 lid 1, 4 en 5 Wnb, artikel 3.4 lid 2 Wnb, artikel 3.8 lid 1 en 5 Wnb, artikel 3.9 lid 2 Wnb, artikel 3.10 lid 2, Wnb, artikel 3.25 lid 4 Wnb, artikel 3.26 lid 3 Wnb en artikel 3.34 lid 3 Wnb genoemde voorwaarden is voldaan.

Weigering

De ontheffing wordt geweigerd om, gelet op artikel 3.11 van het Besluit natuurbescherming (Bnb), het verbod voor het gebruik van mistnetten voor het vangen van vogels toe te staan. Op grond van artikel 3.11, lid 1 van het Bnb is het verboden om mistnetten te vervoeren, te verkopen, te koop aan te bieden of onder zich te hebben. Op grond van artikel 2b van de Tweede Beschikking van het Comité van Ministers van de Benelux Economische Unie met betrekking tot de bescherming van de vogelstand (M(76)15) volgt dat ontheffing van dit verbod slechts kan worden verleend aan het Vogeltrekstation te Wageningen. Het Vogeltrekstation is in het bezit van deze ontheffing. Indien u derhalve gebruik wenst te maken van mistnetten voor het vangen van vogels, zult u moeten beschikken over een machtiging van het Vogeltrekstation. Hierbij zult u zich moeten houden aan de voorschriften en beperkingen die het Vogeltrekstation aan u oplegt.

Voor het vangen van vogels met het middel "strikken" verlenen wij eveneens geen ontheffing. In uw aanvraag schrijft u dat strikken momenteel niet gebruikt worden, maar dat dit in de toekomst ooit nodig zou kunnen zijn. U heeft niet aannemelijk gemaakt dat dit middel noodzakelijk is en er geen alternatieven mogelijk zijn.

Het gebruik van levende dieren als lokaas wordt eveneens niet toegestaan. Hiermee volgen wij de zienswijze van de Raad Van Dieren Aangelegenheden⁵ waarin wordt gesteld dat indien een levend prooidier wordt aangeboden, het prooidier een aanzienlijke welzijnsaantasting ondervindt, zowel door stress van de opsluiting als ook de levensbedreigende nabijheid van de predator.

Tenslotte wordt geen toestemming verleend voor het verzamelen van alle eieren van amfibieën of reptielen van een lokale populatie om deze (in opdracht van derden) bij ruimtelijke ingrepen te verplaatsen met als doel verstoring als gevolg van andere handelingen of maatregelen te voorkomen. Wij zijn van oordeel dat het verwijderen van eieren van een lokale populatie amfibieën/en of reptielen ten behoeve van werkzaamheden in opdracht van derden geen onderdeel kan zijn van de onderzoeksontheffing, omdat onderzoek niet het doel van de handeling is. Indien u van een lokale populatie amfibieën en/ of reptielen eieren wenst te verplaatsen, dient u hiervoor een separate ontheffing aan te vragen.

B2. Beoordeling van het wettelijk kader

Uit de aanvraag blijkt dat u voornemens bent om voor wetenschappelijk onderzoek in afwijking van de verbodsbepalingen in de Wnb op soorten benoemd in tabel 1 diverse handelingen wilt uitvoeren. Dit maakt dat beoordeeld moet worden of er voldoende is aangetoond dat:

1. er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is;
2. er een wettelijk belang is op grond waarvan ontheffing kan worden verleend;
3. de aangevraagde ingreep niet leidt tot verslechtering van de staat van instandhouding van de betrokken vogelsoorten;

⁵ RDA.2016.046 Verkorte Zienswijze over tien hulp-, vang- en dodingsmiddelen vogels

4. geen afbreuk doet aan het streven de populaties van de betrokken (beschermde) zoogdieren, amfibieën, reptielen, ongewervelden vissen en planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

1) Er bestaan geen andere bevredigende oplossingen

Voor alle wettelijk beschermde soorten geldt dat aangetoond moet worden dat er geen andere bevredigende oplossing (alternatief) is voor de door de uw geplande ingreep, die minder schade oplevert voor betrokken soorten.

De beoordeling van andere bevredigende oplossingen is vanwege het overkoepelende karakter van de aanvraag niet eenduidig te beantwoorden. Elk onderzoek heeft namelijk een ander karakter. Per onderzoek zal dus eerst vooraf worden beoordeeld of alternatieven voorhanden zijn voor het specifieke onderzoek.

De afweging wordt in eerste instantie door de onderzoekers en de afdeling waarin zij werkzaam zijn getoetst aan de Wnb en de WOD. Voor onderzoek dat ook valt onder WOD heeft u op grond van de WOD een algemene projectvergunning voor dierproeven met inheemse en uitheemse beschermde diersoorten die is verleend door de Centrale Commissie Dierproeven. Onderzoeksprojecten, die onder de WOD vallen, worden op basis van een projectplan of werkprotocol vooraf getoetst door een IvD.

Het onderzoeksplan van de onderzoekers wordt door een interne deskundige getoetst aan de Wnb, voordat een machtiging aan een onderzoeker wordt toegekend. Wanneer de interne deskundige geen correcte afweging kan maken wordt een geschikte externe deskundige gezocht om het onderzoek op inhoud te kunnen beoordelen en op alternatieven. Deze afweging zal altijd worden gemaakt op basis van de bij de WOD gangbare beoordeling 'Vervanging, Vermindering en Verfijning'. Bij het onderdeel Vervanging wordt ten eerste bekeken of het onderzoek in zijn totaliteit wel nodig is. Vervolgens wordt gekeken hoe de noodzakelijke aantallen dieren of planten in het onderzoek zo veel mogelijk kunnen worden verminderd. Tenslotte zal worden gekeken hoe ongemak van de dieren zo veel mogelijk kan worden voorkomen, bijvoorbeeld door pijnbestrijding.

Per onderzoek zal in een projectplan worden beoordeeld of andere bevredigende oplossingen beschikbaar zijn. Op basis van de onderzoeksdoelstelling en onderzoeksvraag wordt de minst invasieve (minst belastende) onderzoeksmethode gekozen. Om negatieve effecten op de diverse soortgroepen te beperken wordt zoveel mogelijk volgens protocollen en in het ecologisch werkveld gangbare onderzoeksmethoden gewerkt. In voorschrift 11 is opgenomen dat drie weken voorafgaande aan de start van het onderzoek het projectplan met de afgewogen alternatieven ter beoordeling aan ons wordt voorgelegd. De ontheffing zal pas gebruikt kunnen worden als uit de voorafgaande toetsing volgt dat geen andere bevredigende oplossingen beschikbaar zijn.

Het achterwege laten van de onderzoeken als andere bevredigende oplossing heeft weliswaar (tijdelijk) minder effect, maar het onderzoek is noodzakelijk om kennis, achtergronden en processen in vragen rond natuurwetgeving, beleidsontwikkeling, beleidsevaluatie, verkeersveiligheid, volksgezondheid, landbouwschade, wildbeheer, natuurbeheer of besmettelijke dierziekten te kunnen beantwoorden en onderbouwen. Het uitvoeren van het beoogde onderzoek zal bijdragen aan de kennisopbouw, behoud en ontwikkeling van de aangevraagde beschermde soortgroepen en hun leefgebieden. Hierdoor kunnen negatieve effecten op soortbescherming en behoud worden voorkomen of worden beperkt.

Wij achten voldoende onderbouwd dat, wanneer het onderzoek op minst invasieve onderzoeksmethode wordt uitgevoerd met de toegepaste middelen en methoden, zo veel mogelijk rekening wordt gehouden met de betrokken soorten. Er zijn dan geen andere bevredigende alternatieven mogelijk om de benodigde inzichten te verkrijgen.

2) Wettelijk belang

In paragraaf 1 van de bij de aanvraag gevoegde "projectplan aanvraag WNB ontheffing WUR 2020+ " is beschreven voor welk wettelijk belang de ontheffing wordt aangevraagd:

Belangen als benoemd in artikel 3.3, lid 4, sub b geldt voor vogels op grond van de Vogelrichtlijn:

- ter bescherming van flora of fauna;
- voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt.

Belangen als benoemd in artikel 3.8, lid 5, sub b geldt voor planten en dieren op basis van de Habitatrichtlijn, de Bijlagen IV en I van de verdragen van Bern en Bonn en voor andere (nationaal beschermde) soorten:

- in het belang van de bescherming van de wilde flora en fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten.

De WUR richt zich op onderzoek van gevarieerde aard en draagt hiermee bij aan een groene en duurzame leefomgeving. Het strategisch en toegepast wetenschappelijk onderzoek is gericht op het ontwikkelen van zowel fundamentele als direct praktisch bruikbare kennis, producten en methoden. Ook is het onderzoek gericht op het vergroten van inzicht in de ecologie van dier- en plantensoorten en bedreigingen die de overlevingskansen van populaties kunnen verkleinen. De verkregen inzichten worden primair verwerkt in aanbevelingen voor concrete beschermingsmaatregelen, gericht op o.a. het vergroten, verbinden en verbeteren van de kwaliteit van het leefgebied van de soorten en het voorkomen, mitigeren dan wel compenseren van negatieve effecten op populaties voortkomend uit genoemde bedreigingen.

De ecologische onderzoeken worden uitgevoerd om de aanwezige flora en fauna te kunnen beschermen of meer kennis te verkrijgen van in het wild levende flora en fauna en natuurlijke habitats, om deze vervolgens beter te kunnen beschermen of te stimuleren

Gelet hierop zijn wij van oordeel dat de voornoemde belangen voldoende onderbouwd zijn

3) Gunstige staat van instandhouding

Aangetoond dient te worden dat door het uitvoeren van de ingreep geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van de zoogdieren, reptielen, vissen, amfibieën, reptielen, ongewervelden en planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan en/of moet worden aangetoond dat door het uitvoeren van de ingreep niet leidt tot verslechtering van de betrokken vogelsoort.

Als gevolg van de handelingen worden de beschermde soorten verstoord, gevangen, vervoerd en in bepaalde situaties gedood. De huidige staat van instandhouding van beschermde soorten is heel wisselend.

Vergelijkbaar met de beoordeling van de alternatievenafweging maakt de aard van de ontheffing het niet mogelijk om op voorhand de effecten van de onderzoekswerkzaamheden op de staat van instandhouding van alle soorten te beoordelen. Bij de opzet van een onderzoek dient rekening te worden gehouden met de populatiegrootte van soorten ter plaatse van het onderzoek, en de aantallen organismen die voor het onderzoek uit het onderzoeksgebied zullen worden verwijderd of onherstelbaar beschadigd worden. De opzet zal zijn dat geen schadelijk onderzoek wordt gedaan aan populaties die al onder druk staan of dat kritieke aantallen worden verwijderd of beschadigd uit populaties van betreffende soorten.

In de aanvraag beschreven mitigerende maatregelen

Voor de onderzoeksmethoden wordt, waar de onderzoeksvraag dit toe laat, zoveel mogelijk gewerkt conform de onderzoeksprotocollen van Netwerk Groene Bureaus. Sommige onderzoeksvragen vragen meer diepgaand onderzoek dan de standaard inventarisaties. Daarbij kan vangen en hanteren voor biometrische gegevens nodig zijn.

In uitzonderlijke gevallen voor genetisch of ecotoxicologisch onderzoek of in geval van besmettelijke dierziekten en zoönose, kan ook doden nodig zijn. Waar het invasief onderzoek betreft dat onder de WOD valt, wordt gewerkt conform de "Handreiking dierproeven met wilde dieren in hun biotoop". Het belang, noodzaak en ingezette onderzoeksmethoden en middelen worden dan vooraf afgestemd met de IvD. Standaard is dat de minst invasieve onderzoeksmethode die volstaat voor de onderzoeksdoelstelling zal worden gekozen.

Het doden van dieren vindt in het kader van onderzoek dus slechts bij hoge uitzondering plaats. Het kan bijvoorbeeld noodzakelijk zijn om in gevallen waarbij dieren ernstig ongerief ervaren wanneer ze letsel oplopen door het vangen, of reeds ernstig letsel hebben opgelopen door andere onderzoekshandelingen, dieren uit hun lijden te verlossen middels geëigende euthanasie methodes. Voor kleinere dieren zal dit kunnen bestaan uit mechanische methoden, voor grotere dieren zal dit met chemische middelen worden gedaan. De richtlijn bij het doden van individuen is dat het ernstige ongerief of letsel van zodanige aard is dat dit leidt tot een verlaagde levensvatbaarheid van het dier in het wild. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan (ernstige) verwondingen of ziektes. De afweging en de daaropvolgende uitvoering om over te gaan tot het uit het lijden verlossen van dieren zal in het veld en in het lab worden verricht/uitgevoerd door dierenartsen ofwel een onderzoeker met minimaal een PhD student- of postdoc functie in de aanwezigheid van een gediplomeerd dierenarts geborgd in voorschrift 17 van dit besluit.

Onderzoek aan eieren

Onderzoek aan vogeleieren vindt voornamelijk plaats aan niet uitgekomen eieren, dan wel eierschalen. Het verzamelen van bevruchte eieren gedurende onderzoek is mogelijk als dat noodzakelijk is voor het onderzoek, maar onder de voorwaarde dat deze zo vroeg mogelijk in de legerperiode van de betreffende soort worden verzameld, zodat de vogels nog vervangende eieren kunnen produceren. Daarnaast mag maximaal ofwel 25% van het bevruchte legsel worden geraapt, of bij soorten met legsels minder dan 4 eieren maximaal 1 ei. Indien een legsel uit slechts 1 ei bestaat, mag dit ei niet worden geraapt, geborgd in voorschrift 28 van dit besluit. Bij eieren van beschermde vissen, amfibieën of ongewervelden wordt maximaal 5% van het in het biotoop aanwezige legsel verzameld. De handelingen, waarop de aanvraag betrekking heeft, leiden met deze extra beperkingen op voorhand niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van deze beschermde soorten.

De door u voorgestelde maatregelen zijn grotendeels voldoende. Ter aanvulling hebben wij extra voorschriften opgenomen. Wanneer de werkzaamheden worden uitgevoerd conform de door u voorgestelde maatregelen en de aanvullende voorschriften wordt voorkomen dat de werkzaamheden leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de soorten, of afbreuk doen aan het streven de populaties van de soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

4) Beoordeling en aanwijzing middelen

De gebruikers van de middelen zijn opgeleid om de middelen op een juiste en zorgvuldige wijze toe te passen, zonder dat deze onnodige schade veroorzaken. Ervaren onderzoekers zien erop toe dat dit ook in de praktijk gebeurt. Voor elk onderzoek wordt verder de meest optimale keuze voor de vangmethode afgewogen en ingezet

Door het uitvoeren van de handelingen worden diersoorten opzettelijk verstoord, gedood en/of gevangen, middels het gebruik van verschillende typen vangmiddelen en methoden, zoals aangegeven in tabel 2 waarvoor een ontheffing noodzakelijk is.

Op grond van artikel 3.25, lid 1 Wnb, moeten in een ontheffing de middelen en methoden worden aangewezen die voor het vangen en doden van dieren worden gebruikt. Voor het bij zich hebben van dergelijke middelen is ook een ontheffing nodig.

De meest geschikte methoden zijn soortspecifieke vangstmethoden. Verscheidene vangmiddelen kunnen soortafhankelijk worden ingezet. Voor sommige soorten wordt echter gebruik gemaakt van middelen die wat betreft gebruik en werking niet-selectief zijn. Als zodanig hebben wij deze middelen in voorliggend besluit expliciet aangewezen. Voor het vangen van dieren worden verscheidene vangmiddelen gebruikt, welke vallen onder artikel 3.10 en artikel 3.11 van de Bnb en wij hebben op grond van artikel 3.25, lid 4 Wnb aanhef en onder a, ontheffing verleend van het genoemde verbod.

Op grond van artikel 3.24 lid 2 Wnb in samenhang met artikel 3.10 en 3.11 BnB is het verboden zich buiten de gebouwen te bevinden met bij algemene maatregel van bestuur aangewezen middelen die geschikt zijn voor het doden of vangen van dieren, of met materialen ter onmiddellijke vervaardiging van die middelen, indien redelijkerwijs moet worden aangenomen dat die middelen of materialen zullen (kunnen) worden gebruikt voor het doden of vangen van dieren.

Aangezien bij sommige middelen bijvangst niet onmogelijk is, worden deze middelen aangemerkt als een niet-selectief middel. Het opnemen van een voorschrift over eventuele bijvangst is derhalve nodig en geborgd in voorschrift 9 waarin vermeld wordt dat indien onverhoopt andere soorten dan waarvoor het onderzoek is opgezet gevangen worden, deze zo snel mogelijk op de vangplek weer worden losgelaten

Verdovingsgeweer, - pistool bij het vangen van zoogdieren

Op grond van art. 3. 26, lid 1 Wnb is het verboden een geweer te gebruiken op gronden, niet zijnde een jachtveld dat voldoet aan bij of krachtens algemene maatregel van bestuur gestelde regels. In artikel 3.16 van het Besluit natuurbescherming (Bnb) opgenomen dat het verboden is een geweer te gebruiken ter uitoefening van het bepaalde bij of krachtens de wet binnen de bebouwde kom of op of onmiddellijk aangrenzende terreinen

In alle gevallen geldt dat gebruik van het vuurwapen enkel is toegestaan op gespecificeerde locaties (zie artikel 3.21 van de Wet Natuurbescherming), en de Wet op wapens en munitie in acht genomen dient te worden, waarbij de persoon die de handeling uitvoert de benodigde vergunningen en ervaring heeft, de veiligheidsrichtlijnen nauwlettend worden opgevolgd

Verdovings-geweren/pistool verschieten over het algemeen het verdovingsprojectiel door middel van lucht-, gas-, of veerdruk. Dergelijke wapens zijn dan ook over het algemeen aan te merken als een wapen als bedoeld in artikel 2, lid 1 categorie IV onder 4 van de WWM. Het dragen van een categorie IV wapen is uitsluitend toegestaan nadat hiervoor door de korpschef een verlof is verleend, geborgd in voorschrift 34. Het toedienen van verdovingsmiddelen aan dieren is echter uitsluitend toegestaan door een dierenarts⁶.

Op grond van artikel 3.26 lid 3 Wnb hebben wij ontheffing verleend voor het gebruik (vangen) van zoogdieren met behulp van een verdovingsgeweer-/ pistool.

Uitzetten van dieren

Op grond van artikel 3.34 lid 1 van de Wnb is het verboden dieren uit te zetten. Daarnaast kent de Wet natuurbescherming in paragraaf 3.7 overige bepalingen ten aanzien van in het wild levende dieren en planten die van toepassing kunnen zijn op initiatieven. Hierin zijn ook specifieke beschermingsregels opgenomen voor het uitzetten van soorten (artikel 3.34 Wnb). Het, ten behoeve van de onderzoeken, vangen van dieren (ook exoten) en weer op de vangplek terugzetten betreft enkel het terugzetten en niet het uitzetten van soorten komend van een andere plek. Voor het terugzetten van dieren elders dan hun vangplek is, naast andere relevante toestemmingen zoals toestemming van de eigenaar van de grond of terreinbeheerder, wel ontheffing nodig. Op grond van artikel 3.34 lid 3 Wnb hebben wij

⁶ gelet op de artikelen 29, 30 en 31 van de Diergeneesmiddelenwet, artikel 7 van de Wet op de uitoefening van de diergeneeskunde en de artikelen 2 en 3 van de Kanalisatieregeling diergeneesmiddelen en -gemedicineerde voeders

ontheffing verleend van dit verbod. Uitzetten van soorten met als doel herintroductie of repopulatie van soorten maakt geen onderdeel uit van deze ontheffing. Hiervoor dient apart een ontheffing Wnb worden aangevraagd.

5) Beoordeling van het provinciaal beleid

I. Beleidsnota Natuurwetgeving;

Het soortenbeleid is geregeld in de Beleidsnota Natuurwetgeving: "Meer prioriteit voor Zeeuwse Biodiversiteit". In de Beleidsnota Natuurwetgeving wordt vermeldt dat redenen voor het verlenen van een ontheffing door GS kan zijn onderzoek en onderwijs. De WUR richt zich op onderzoek van gevarieerde aard en draagt bij aan een groene en duurzame leefomgeving. Het strategisch en toegepast wetenschappelijk onderzoek is gericht op het ontwikkelen van zowel fundamentele als direct praktisch bruikbare kennis, producten en methoden. Ook is het onderzoek gericht op het vergroten van inzicht in de ecologie van dier- en plantensoorten en bedreigingen die de overlevingskansen van populaties kunnen verkleinen.

Het verrichten van handelingen door WUR in het kader van wetenschappelijk onderzoek is dus niet strijdig met de Beleidsnota

II. Zeeuwse Omgevingsvisie

De Zeeuwse omgevingsvisie heeft geen beleid geformuleerd over het verrichten van handelingen voor wetenschappelijk onderzoek. De voorgenomen ingreep is daarom niet in strijd met de Zeeuwse omgevingsvisie.

C. Zienswijze

Op 11 april 2023 hebben wij uw zienswijze ontvangen in reactie op het voorgenomen besluit van 31 maart 2023 om de ontheffing gedeeltelijk niet te verlenen.

Hieronder geven wij puntsgewijs de ingebrachte zienswijze samengevat weer (cursief) en ook onze beantwoording op deze zienswijze.

Met de eerste zienswijze verzoekt u om de volgende vangmiddelen extra toe te voegen aan toegestane vangmiddelen in het definitief besluit. Het betreft de volgende vangtuigen: boxtrap en vleermuiskasten omdat deze van belang zijn voor het vangen van vleermuizen.

Vanwege onduidelijkheid met betrekking tot de werking van deze niet selectieve vangmiddelen hebben wij u om aanvullende informatie gevraagd. Op 9 mei 2023 hebben wij per e-mail van u aanvullende informatie ontvangen. Op basis van deze informatie komen wij tot de conclusie dat voorgestelde middelen essentieel zijn voor het vangen van vleermuizen.

Conclusie

Uw zienswijze leidt tot een aanpassing van ons besluit. Tabel 2 (Verboden, Middelen en Methode) van dit besluit wordt gewijzigd en de middelen: boxtrap en vleermuiskasten zijn conform uw zienswijze toegevoegd bij de toegestane middelen voor het vangen van vleermuizen.

Met de tweede zienswijze verzoekt u om een voorschrift 41 te wijzigen. In dit voorschrift staat vermeld dat fuiken voorzien dienen te zijn van een "keerwant" of "stop-grid" om otters, bevers, vogels, ratten en grotere vissen buiten de fuiken te houden. Ook dient de fuik dient voor een deel boven het water te steken zodat dieren die lucht nodig hebben, niet kunnen verdrinken.

U stelt dat voor een aantal onderzoeken het doel van het onderzoek juist is om een overzicht te krijgen van de gehele vispopulatie, inclusief grote vissen. Het gebruik van een 'keer-want' in die situaties sluit de grote vissen uit en is om die reden voor het gebruikelijk onderzoek onbruikbaar. Daarnaast wordt ook gebruik gemaakt van fuiken die geheel onder water staan, zoals schietfuiken. Dit type fuik kan niet boven water steken, gezien fuiken op dieper water gebruikt kunnen worden. Tevens kunnen boven water stekende fuiken gevaar opleveren voor de scheepvaart en zijn zeer gevoelig voor diefstal. Als een keerwant gebruikt wordt, is er geen noodzaak om de fuik boven water te hebben, aangezien de dieren niet vast kunnen komen te zitten in de fuik. Tenslotte was in de huidige vergunning ook geen voorwaarde

opgesteld over het gebruik van een 'keer-want' of 'stop-grit' of het boven water hebben van fuiken. Dit betreft ontheffing vanuit de provincie Groningen onder nummer 2018-057682, waarmee provincie Zeeland heeft ingestemd.

Feit blijft dat het gebruik van een keerwant of stop-grid in fuiken voorkomt dat soorten verdrinken. Zo voorkomt een metalen grid of voorhangnetje in de mond van de fuik (stopgrid) het inzwemmen van bijvoorbeeld otters, maar ook van visetende watervogels. Alle fuiken in het Nederlands kustgebied moeten in ieder geval sinds 1994 al uitgerust zijn met een keerwant. Keerwant voorkomt dat zeehonden in de fuiken vastraken en verdrinken (van Overzee en Quirijns 2007).

Omdat volgens u het gebruik van een keerwant in een fuik grotere vissoorten uitsluit, zal indien het onderzoeksdoel daarop gericht is, hierop in het voorschrift een uitzondering worden gemaakt. Voorschrift 41 zal aangepast worden met een toevoeging.

U stelt dat als een keerwant gebruikt wordt, er geen noodzaak is om de fuik boven water te hebben, aangezien dieren niet vast kunnen komen te zitten in de fuik. Aangezien de vereiste van het gebruik van een keerwant bij fuiken blijf bestaan is deze toevoeging in het voorschrift overbodig en zal verwijderd worden.

Conclusie

Uw zienswijze leidt tot een gedeeltelijke aanpassing van ons besluit. In het voorschrift 41 wordt opgenomen dat het gebruik van een keerwant of stop-grid in fuiken noodzakelijk is met uitzondering indien het onderzoeksdoel grotere vissoorten betreft. De vereiste in voorschrift 41 dat de fuik voor een deel boven het water dient te steken zodat dieren die lucht nodig hebben, niet kunnen verdrinken, is verwijderd in het definitief besluit.

D. Conclusies

U heeft voldoende aannemelijk gemaakt dat voor de ingreep geen ander bevredigende oplossingen bestaat en dat de ingreep nodig is in het belang voor onderzoek en onderwijs, voor de bescherming van de wilde flora en fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten.

Daarnaast heeft u voldoende aannemelijk gemaakt dat er geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populatie van de habitatrichtlijnsoort (en nationaal beschermde soorten) in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan en/of de maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelrichtlijnsoort. Het verlenen van de ontheffing levert evenmin strijdigheid op met het provinciaal beleid.

Uw zienswijze heeft, met uitzondering van de gedeeltelijke aanpassingen in voorschrift 41 en tabel 2, niet geleid tot een ander oordeel.

Wij zijn daarom van oordeel dat de ontheffing onder oplegging van voorschriften (onderdeel 1) gedeeltelijk kan worden verleend.

Bijlage 1 – aanvullingen WR op bestaande protocollen

Afkomstig uit bijlage 1 van projectplan 'Aanvraag Wnb ontheffing WUR 2020+

Door medewerkers van WR wordt op hoofdlijnen gewerkt conform de protocollen die zijn opgesteld voor & door de groene bureaus. Aanvullingen/aanpassingen en/of toelichtingen daarop zijn in de onderstaande paragrafen weergegeven.

Bl.1 Vangen van dieren

Hieronder is een overzicht weergegeven van de meest toegepaste vangmethoden. Deze is niet per definitie volledig aangezien er nog steeds nieuwe methodieken worden ontwikkeld en dus eventueel ook door ons kunnen worden ingezet indien dat verantwoord kan.

Inventariseren en vangen (kleine) zoogdieren bij WR (aanvullend op bestaande protocollen Groene bureaus)

Kleine grondgebonden zoogdieren

Bij inventarisaties of (dier)proeven met zoogdieren wordt gebruik gemaakt van vangmiddelen, (video)camera's, zenders, sporen inventarisatie (uitwerpselen, prenten, vraatsporen etc.), lopen van transecten, plaatsen van haarvallen (zie onder). Vangst van kleine zoogdieren vindt plaats met inloophokken (life-traps) voorzien van bedding en lokvoer. De vallen worden iedere 2-3 uur gecontroleerd. Dieren worden gehanteerd, gemeten, gewogen en het geslacht wordt bepaald.

Vegetatiebewonende kleine zoogdieren.

Boom-, struik- of vegetatiebewonende kleine zoogdieren of marterachtigen worden gevangen met inloophokken, kastvallen en/of door het controleren van nestkasten of andere typen verblijfplaatsen, waarbij de dieren handmatig uit de vallen of verblijfplaatsen worden gehaald.

Grote zoogdieren

Vangen van grote zoogdieren voor (dier)proeven vindt afhankelijk van de soort plaats met inloophokken/ kastvallen voorzien van een valzender, vangnetten (drift fences waarbij dieren in de netten worden gedreven, klapnetten of valnetten), vangkraal, verdovingsgeweer/-pistool.

Vleermuizen

Vangen van vleermuizen gebeurt tegenwoordig ook met mistnetten. In principe gaat dit op eenzelfde manier als bij vogels, en bij verschillende onderzoeksgroepen zijn hier goede ervaringen mee opgedaan. Op aanvliegroutes worden mistnetten geplaatst. Dit zijn vergelijkbare mistnetten als gebruikt voor kleine zangvogels. Na uitzetten van de netten worden deze ieder half uur gecheckt op vangst. Gevangen vleermuizen worden uit het net gehaald, desnoods geknipt uit het net, en in een klein zakje gestopt voor ze verder worden behandeld. De kans op ongewilde effecten (vleugel breuk, overlijden) is klein.

Haarvallen

Haren van kleine zoogdieren en/of marterachtigen worden verzameld door het plaatsen van haarvallen, waarbij een individu haren achterlaat bij het passeren van de 'val'. Veelal een PVC-buis of pijp met plakband waar de haren aan blijven kleven. Voor het verzamelen van haren bij dassen / zwijnen etc wordt gebruik gemaakt van de 'prikkelraad-methode, waarbij haren achterblijven in het prikkeldraad dat op een geringe hoogte is gespannen over looppaden of passeerplekken.

Inventariseren en vangen van amfibieën (aanvullend op bestaande protocollen Groene bureaus)

Amfibieën:

vangst met vangemmers en schermen, controle minimaal 2 maal daags, bij warm droog weer frequenter. Emmers worden voorzien van een laagje water om uitdroging te voorkomen en een drijvend vlotje om verdrinking van juvenielen te voorkomen. Deze methode kan leiden tot

onbedoelde bijvangsten, stokjes worden in de emmer geplaatst zodat kleine zoogdieren kunnen ontsnappen.

Inventariseren en vangen van Reptielen (aanvullend op bestaande protocollen Groene bureaus)

Reptielen

Reptielen worden gevangen met meerdere methoden. Over het algemeen worden dakpannen of plaatjes van ~50x50 cm in het habitat gelegd waar reptielen graag onder schuilen om op te warmen. Deze worden opgetild waarna met de hand een eventueel daaronder schuilend dier gepoogd wordt te vangen. Tevens zal gepoogd worden om zonnende reptielen die zichtbaar zijn voorzichtig te benaderen om vervolgens te vangen. Dit kan met de hand (m.n. bij juvenielen of onder koude omstandigheden waarbij de reptielen nog weinig mobiel zijn) of met een doorschijnende glazen of plastic vaas (om meer bereik te verkrijgen; m.n. bij adulten die opgewarmd en dus snel zijn). Ook kan met een 'hengel methode' (draad met stropje) voorzichtig het stropje om een reptiel worden bewogen waarna het kan worden gestokt. Ook kunnen potvallen worden ingegraven, maar daarbij is een geregelde controle noodzakelijk. Gevangen dieren worden zo snel mogelijk na vangst en onderzoek weer op de vangstlocatie losgelaten.

Inventariseren en vangen van vogels (aanvullend op bestaande protocollen Groene bureaus)

Ganzen tijdens de rui

Met behulp van een in een kraal eindigende fuik. Ganzen kunnen tijdens de rui niet vliegen en worden door meerdere drijvers rustig richting fuik gedreven. Fuik en kraal bestaan uit ca. 1.5 m hoog net dat met palen vastgezet wordt. De ganzen worden vervolgens in jute zakken bewaard totdat ze geringd en weer losgelaten worden. Dit gebeurt aansluitend aan het vangen.

Vangen met kanonnetten

Vogels kunnen worden gevangen met kanonnetten. Hiervoor worden netten aan een "kanon" bevestigd, en op een veelbelovende plek ingegraven. Gewacht wordt tot de vogels die gevangen moeten worden (ganzen, maar ook andere soorten) in het gebied dat door het net bedekt wordt aanwezig zijn (ongeveer 10 bij 10 meter). Dan wordt het net van afstand over de vogels afgeschoten. De vogels kunnen dan onder het net gevangen worden, en verder worden behandeld.

Weidevogels op het nest

Met behulp van inloophooien. Aan het eind van de broedperiode wordt een inloophooi over de weidevogelnesten heen geplaatst. Als een van beide oudervogels terugkeert op het nest kan deze de kooi niet meer verlaten. De vogels worden onmiddellijk na inlopen van de kooi gepakt, geringd en weer losgelaten.

Zangvogels

Zangvogels worden gevangen met behulp van mistnetten (formaat = 6 of 12 meter lang, maaswijdte 36 mm, 4 banen, zwart nylon). Netten worden opgehangen met behulp van aluminium of plastic palen aan weerszijden van het net. Maximum hoogte van het net is ongeveer 2.5 m. De netten worden de avond voor de vangst opgesteld en worden een uur voor zonsopgang geopend. Gedurende de dag worden ze elke 45 minuten gecontroleerd en gevangen vogels worden zorgvuldig uit het net gehaald en gedurende korte tijd in een stoffen zak bewaard totdat ze geringd en weer losgelaten worden. Bij extreem weer (hoge temperaturen, regenval) wordt de vangst beperkt tot dagdelen en worden de netten met kortere tijdsintervallen gecontroleerd.

Hoenders

Hoenders worden gevangen door geleidend raster in het territorium te plaatsen, gevolgd door een klapnet met struikeldraadje. Een vogel die langs het raster loopt en vervolgens onder het klapnet door, laat dat net vallen door tegen struikeldraadje te lopen waardoor het losschiet.

Bijvangst zijn incidenteel een haas of konijn. Door permanente observatie of geregelde controle heeft dat geen consequenties. Gevangen hoenders worden direct onderzoek en eventueel gemerkt losgelaten.

Roofvogels

Roofvogels worden gevangen met een mistnet en daarvoor een lokker (opgezette of levende vogel/dier), met een (bal-chatri) strikkenval, kraaienvangkooi, inloopkooi, een invalkooi of beproefde varianten daarvan. Daarnaast kunnen slagnetten worden gebruikt. Afhankelijk van het risico op beschadiging is permanent toezicht dan wel wordt er gewerkt met frequente controles of een mobiel alert systeem.

Gevangen vogels worden na opname biometrie, afname monster en/of bevestiging ring of zender direct weer losgelaten

Inventariseren en vangen van vissen (aanvullend op bestaande protocollen Groene bureaus)

Vissen:

Bij het vangen van vissen kunnen ook fuiken worden gebruikt. Als het nodig is om vissen te hanteren worden ze met natte handen behandeld om beschadiging tegen te gaan.

Inventariseren en vangen van ongewervelden (aanvullend op bestaande protocollen Groene bureaus)

Dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage ■ onderdeel A

Deze groepen kunnen het best worden geïnventariseerd met zichtwaarnemingen. Bij twijfel tussen nauw verwante soorten kunnen dieren gevangen worden met een (vlinder-)net om de determinatie zeker te maken (eventueel met behulp van een foto).

Libellen kunnen ook middels een libellenet gevangen worden volgens de handleiding monitoring van libellen van de vlinderstichting

Voor kevers zijn meerdere monitoring methodes beschikbaar: zichtwaarnemingen aan goed herkenbare soorten, eventueel met behulp van lokaas: kloppen van bomen en struiken voor boombewonende kevers: potvallen voor vrij op de bodem lopende kevers: Piramidevallen (foto-electors) voor vegetatie bewonende kevers; verwijderen van schors en/of dood hout/molm voor houtbewonende kevers.

Inventariseren en vangen van kreeften (aanvullend op bestaande protocollen Groene bureaus)

kreeften

Kreeften kunnen geïnventariseerd worden met een zaklamp, 's nachts. Met een sterk zaklamp wordt hiervoor in het water geschenen, vanaf een boot of de kant. De kreeften kunnen dan gespot worden zonder ze te hoeven vangen. Daarnaast kunnen kreeften worden geïnventariseerd d.m.v. kreeftenfuiken.

Bl.2 Handelingen na vangst

Hiervoor is vooral beschreven hoe de verschillende diergroepen gevangen worden. Na vangst zullen voor het onderzoek verschillende handelingen aan de dieren worden gedaan. Dit valt onder te verdelen in 3 categorieën: monsternamen, merken en verzamelen. De handelingen aan vertebraten in Nederland voor onderzoek is gereguleerd door de Wet op Dierproeven. Op WR worden alle onderzoeksprotocollen beschouwd in het licht van de WOD, en wanneer noodzakelijk of wenselijk wordt het protocol voorgelegd aan een CCD/IVD voor beoordeling. Ook in gevallen waarin dit niet van toepassing is vindt WR het wenselijk het externe oordeel van de CCD/IVD te krijgen over protocollen waar twijfel is over het oordeel dat de handelingen voor de dieren met zich mee kan brengen.

Monsternamen:

voor onderzoek kunnen verschillende monsters verzameld worden, DNA-monsters, monsters voor ecotoxicologisch onderzoek of ecologisch onderzoek naar bijvoorbeeld eetgedrag. Bij levende dieren worden meestal haren, wangslijm, veren of bloed verzameld voor DNA en

toxicologisch onderzoek. Voor ecologisch onderzoek kan bijvoorbeeld maaginhoud voor dieet samenstelling worden verzameld. Er wordt waar mogelijk met niet-destructieve, of niet-invasieve methodes gewerkt, waardoor het ongerief voor de dieren zo min mogelijk is. Als het kan worden daarnaast monsters verzameld waarbij geen contact met dieren nodig is. bijvoorbeeld het gebruik van spraints bij het monitoren van ruimtegebruik van otters.

Merken:

om dieren te kunnen herkennen in het veld kunnen ze worden gemerkt. Hiervoor zijn verschillende technieken voorhanden, die per diergroep variëren. Ringen worden gebruikt bij vogels, meestal pootringen maar ook halsbandringen bij bijvoorbeeld ganzen en zwanen. Bij alle dieren kunnen kleine chips onderhuids worden ingebracht, vergelijkbaar met het chippen van huisdieren. Met een scanner kan de informatie van de chip extern uitgelezen worden. Zenders kunnen worden gebruikt om dieren op afstand te kunnen volgen. Deze zijn groter dan de voornoemde chips, en kunnen extern op het dier worden aangebracht, of intern in de buikholte. Daarnaast worden oormerken, vleugelmerken incidenteel toegepast. Bij reptielen kan het schroeien van een unieke stippencode in de hoornlaag worden toegepast. Traditionele merkmethodes, met kleurstoffen, knippen van vacht of knippen van teenkootjes worden nauwelijks meer toegepast omdat de hierboven beschreven methodes beter zijn en diervriendelijker.

Verzamelen van dieren: verzamelen van dieren gebeurt wanneer monsters niet voldoende zijn, of wanneer wilde dieren in gevangenschap worden gehouden om verder onderzoek mee uit te voeren of om deze in een fokprogramma te plaatsen voor latere uitzet. Het verzamelen van hele dieren in plaats van kleine monsters is soms noodzakelijk omdat het orgaan waar monster van nodig zijn niet te bemonsteren is bij wilde dieren, omdat voor het onderzoek verschillende typen monsters nodig zijn, of omdat de monsters die genomen kunnen worden niet groot genoeg zijn voor de aansluitende analyses. Denk aan het nemen van levermonsters om de effecten van blootstelling aan toxische stoffen te onderzoeken. Voor het verzamelen van monsters worden de dieren over het algemeen in het veld opgeofferd. De methodes die hiervoor gebruikt worden zijn afgestemd met de Dier Experimentele Commissie.

De **soorten** die uit de natuur worden gehaald betreffen in principe alle soorten. De laatste jaren heeft dit zich bij WR met name gericht op kleine zoogdieren ten behoeve van ecotoxicologisch onderzoek (woelmuizen, spitsmuizen, mollen). Het is echter niet zo dat het onderzoek zich hiertoe beperkt, dit is afhankelijk van de vraag naar onderzoek. De aantallen dieren die uit de natuur worden gehaald variëren per onderzoek, en lopen uiteen van enkele dieren tot tientallen. Het is daarbij zo dat wordt beschouwd of dit effect heeft op de lokale populatie. Dit is meestal moeilijk omdat dichtheden lokaal vaak niet bekend zijn, maar aan de hand van de ecologie van de soort is het wel mogelijk daar een schatting van te maken.

Hierbij is naast populatie dichtheden ook de mogelijkheid tot herstel van belang (reproductiesnelheid, dispersie). Bij het opstellen van het protocol wordt de randvoorwaarde gesteld dat er, gegeven de kennis die er is, geen blijvende effecten van de bemonstering op de lokale populatie te verwachten zijn (GsVI). Hierbij dient te worden gemeld dat de toetsing door de IVD in het kader van de WOD ook de aantallen dieren in de proef betreft.

Rapen, verzamelen en onder zich hebben van eieren

Eieren van vogels en amfibieën/vissen kunnen worden verzameld o.a. voor toxicologisch en genetisch onderzoek. Van vogels betreft dit meestal niet uitgekomen eieren, die geraapt kunnen worden nadat de andere eieren zijn uitgekomen. Dit rapen gebeurt meestal zonder aanvullende verstoring bij waarnemingen die toch al uitgevoerd zouden worden. In geval van eieren bij amfibieën/vissen zullen klompjes of kleine slierten eieren verzameld worden, waarbij de hoeveelheid van de verzamelde eieren < 5% van de in het water aanwezige hoeveelheid is.

Dit wordt visueel geschat. Naast het verzamelen voor onderzoeksdoeleinde kan het verzamelen van eieren van amfibieën gebeuren in het kader van verplaatsing van een lokale populatie waarbij de habitat van de populatie lokaal verstoord wordt als gevolg van andere handelingen of maatregelen. Dit zal altijd in opdracht van derden zijn. In deze gevallen zullen

alle eieren verzameld worden. De eieren worden met een schepnet uit het water gehaald, of met de hand verzameld. Het verzamelen van eieren van reptielen valt met onder deze ontheffing.

Bl.3 Voorkomende activiteiten flora

1. Inventarisatie
2. Experimentele herintroductie
3. Experimentele beheervormen
4. Verplaatsing van beschermde soorten bij grondwerk
5. Opslag van materiaal tbv genetisch onderzoek

Ten behoeve van inventarisatie van de in een bepaald gebied voorkomende flora (hogere planten, mossen en paddenstoelen) zal in enkele gevallen een enkel exemplaar van een plant worden verzameld en meegenomen om determinatie en naamgeving te kunnen verifiëren. Dit zal alleen gebeuren wanneer meer dan 10 planten op de plek aanwezig zijn. De betrokken soorten kunnen zowel beschermd, invasief of niet nader beschermd zijn.

Ad 2.

In het onderzoek naar het functioneren en de herstelmogelijkheden van specifieke vegetatie en (inheemse) soorten kan het experimenteel en op lokale schaal (her)introduceren van plantensoorten onderdeel uitmaken van het onderzoek. Dergelijk onderzoek vindt met eerder plaats dan na toestemming van de terreineigenaar en het bevoegd gezag.

Ad 3.

In het onderzoek naar het functioneren en de herstelmogelijkheden van specifieke vegetatie en (inheemse) soorten wordt op experimentele en lokale schaal gevarieerd in beheermaatregelen (maaien, hooien, plaggen, begrazen, terugzetten houtige planten); dit heeft op die locatie invloed op de aanwezige beschermde en invasieve soorten. Dergelijk onderzoek vindt niet eerder plaats dan na toestemming van de terreineigenaar en het bevoegd gezag.

Ad 4.

Op verzoek van een opdrachtgever kunnen wij supervisie voeren bij het verplaatsen van lokale populaties beschermde plantensoorten. De wettelijke toestemming voor de verplaatsing is aangevraagd en toegekend aan de grondeigenaar of uitvoerder van de werkzaamheden. De medewerker van WR adviseert de uitvoerder en ziet toe op het verantwoord uitvoeren van de verplaatsing.

Bijlage 2 - Richtlijn vleermuizen vangen

Vangen algemeen:

- Te allen tijde is de vangleider verantwoordelijk voor het verloop van een vangactie Hij/zij neemt wanneer nodig werkzaamheden van helpers over, of sluit (tijdelijk) de vangmiddelen.
- Er wordt van te voren ingeschat hoeveel vangmiddelen door de vanggroep beheersbaar zijn Bij onverwachte grotere aantallen vangsten worden vangmiddelen (tijdelijk) onklaar gemaakt.
- Binnen een straal van 40 meter rond zomerverblijven van meervleermuis *Myotis dasycneme* ingekorven vleermuis *Myotis emarginatus* laatvlieger *Eptesicus serotinus* vale vleermuis *Myotis myotis* of tweekleurige vleermuis *Vespertilio murinus* wordt met gevangen Hieronder valt ook het afvangen van een zomerverblijven Dit omdat deze soorten zeer trouw aan hun verblijfplaats zijn.
- Een vangmiddel wordt zodanig opgezet dat het snel dichtgeschoven kan worden als het vangstsucces groter is dan de verwerkingssnelheid.
- Een vangmiddel wordt zodanig opgezet dat een vleermuis snel binnen handbereik gebracht kan worden zonder het dier in gevaar te brengen.
- Open mistnetten worden ten minste 1 keer per 10 minuten gecontroleerd op nieuw ingevlogen vleermuizen Bij groot vangstsucces wordt de frequentie opgevoerd Bij de plaatsing van de vangmiddelen wordt ervoor gezorgd dat deze controlesnelheid mogelijk is.
- Vleermuizen worden in minder dan 2 minuten uit het net bevrijd Vleermuizen waarbij dit met lukt krijgen een spoedbehandeling Ofwel een ervaren vanger neemt het dier over en maakt dit los. ofwel het dier wordt bevrijd door de draden waarmee het dier verward zit los te knippen Een schaar dient binnen handbereik te zijn.
- Alle gevangen vleermuizen moeten uiterlijk een uur na de vangst weer worden vrijgelaten. Als er een speciale reden is om het dier langer vast te houden (bijvoorbeeld telemetrie) dan is bijvoeding vereist Het is daarom aan te raden bijvoorbeeld meelwormen mee te nemen.
- Zwangere of lacterende vrouwtjes krijgen een spoedbehandeling Ze worden zo snel als mogelijk maar tenminste binnen een half uur na de vangst vrijgelaten.
- Hoogzwangere vrouwtjes en vrouwtjes met aanhangend jong worden direct vrijgelaten.
- Bij vrijlating krijgen de dieren de gelegenheid zelfstandig weg te vliegen Eventueel worden ze op een boom of muur geplaatst
- Afkoeling van dieren wordt voorkomen, bijvoorbeeld door ze niet op de tocht te hangen.
- Afgekoelde dieren worden opgewarmd voor vrijlating.

Vangen in de buurt van verblijf of vliegroute

- Een vangstteam in de buurt van een bekend verblijf dient uit minimaal 2 mensen te bestaan.
- Om verstoring van vliegroutes te voorkomen wordt een route óf alleen in de avondtrek óf alleen in de ochtendtrek afgevangen

Vangen boven water

- De vangleider is verantwoordelijk voor het welzijn van de dieren Deze heeft dus zelf ook een waadpak aan en een zwemband klaarliggen zodat hij te hulp kan schieten als dat nodig is.
- Er wordt gezorgd voor een lijn over het water voor de veiligheid van de vangers in het water Tevens kan deze lijn gebruikt worden om zich snel door het water te verplaatsen De tijd dat een vleermuis gevangen zit wordt hiermee bekort

- Een waternet mag nooit onbemand staan dus alleen in combinatie met andere vangmiddelen als het waternet bemand kan blijven Bij de inrichting van de vangplaats wordt ervoor gezorgd dat continu toezicht mogelijk is.

- Er wordt speciale zorg besteed om te voorkomen dat dieren te water raken tijdens het vangen.

Het hierboven genoemde zijn richtlijnen Voor bijzondere vraagstellingen of specifieke onderzoeksdoelen zijn uitzonderingen mogelijk Dit gaat echter altijd in overleg tijdens het aanvragen van een machtiging bij het Commissie Hanteren.